

SÓLYOM Réka

Károli Gáspár Református Egyetem BTK
Magyar Nyelvtudományi Tanszék
Budapest, Magyarország
solyom.reka@kre.hu,
solyomreka@hotmail.com

MAGYARNYELV-HASZNÁLAT A VAJDASÁGI MAGYAR SZÓ NAPILAP ONLINE CIKKEIBEN ÉS A KAPCSOLÓDÓ OLVASÓI KOMMENTEK BEN

Hungarian Language Use in the Articles and Readers' Comments
of the Daily Paper *Magyar Szó Online*

Mađarski jezik u onlajn člancima vojvođanskog dnevno lista
Magyar Szó i u komentarima čitalaca

A tanulmány napjaink vajdasági magyarnyelv-használatát elemzi a magyart kétnyelvű környezetben beszélők nyelvhasználatában. A vizsgálat korpuszát a vajdasági *Magyar Szó* című napilap internetes változatában 2016. december 13. és december 19. között megjelent cikkek, illetve a cikkekhez fűzött online olvasói hozzászólások (kommentek) szövegei adják. Az elemzés célja a kontaktusnyelvi hatás következtében létrejövő jellemzők, mint például a morfológiai, szókészletbeli eltérések, feminizáló és analitizáló hatás kimutatása és illusztrálása releváns példákkal. Az elemzés egyfelől szerves folytatását képezi a témában 2011-ben és 2015-ben végzett és publikált vizsgálatoknak, másfelől továbblépést is jelent, mivel összefüggéseket, lehetséges egyezéseket és változásokat keres a korábbi években kapott, illetve a friss, online adatok között.

Kulcsszavak: vajdasági magyarnyelv-használat, kontaktusnyelvi hatás, kétnyelvűség

Bevezetés

A tanulmány napjaink vajdasági magyarnyelv-használatának jellemzőit, a magyart kétnyelvű környezetben beszélők nyelvhasználatát vizsgálja egy esettanulmány keretében.

A cél egyfelől az elemzett esetek átfogó vizsgálata: annak tanulmányozása, hogy a vonatkozó szakirodalomban (vö. pl. Bene 2012; Göncz 1999, 2004; Kontra 2014; Molnár Csikós 1989, 1998) megnevezett nyelvi jellegzetességek közül melyek érvényesülnek az elemzett korpuszban; másfelől jelen vizsgálódás lehetőséget ad a korábbi években (2011-ben és 2015-ben) elvégzett, hasonló elemzések (Sólyom 2012; Sólyom megjelenés előtt) során kapott vonatkozó eredmények és a mostani tapasztalatok közötti összefüggések, párhuzamok és/vagy ellentmondások áttekintésére is.

A vizsgálódás korpusza és célja

Jelen elemzés korpuszát – a két korábbi felméréshez hasonlóan – a *Magyar Szó Online* című internetes újvidéki napilap kiválasztott cikkei (<http://www.magyarszo.rs>), valamint a cikkekhez írott online olvasói bejegyzések, ún. kommentek adják. Utóbbiakkal kapcsolatban újdonság, hogy az elmúlt évek során egyre jellemzőbbé vált az, hogy az olvasók csak kismértékben kommentelnek a lap saját oldalán (bár erre ott is van lehetőség); nagyobb számú és jóval élénkebb társalgás figyelhető meg a cikkek tartalmával kapcsolatban a Facebook közösségi oldalon, ahol a *Magyar Szó Online* saját oldalakkal rendelkezik (<https://www.facebook.com/magyarszo>).

A facebookos hozzászólási lehetőségnek kommunikációs és technológiai szempontból is nagy jelentősége van: az „írott-beszélt” nyelvről (Bódi 1998, 186) elmondható ugyanis, hogy – a kommenteket írók szempontjából – gyors reakcióra, hozzászólásra és akár párbeszédre is lehetőséget ad; az elemző szempontjából pedig szintén előnyös lehet ennek a kommunikációs formának a tanulmányozása, hiszen a beszélt kommunikációhoz hasonló, de írásban rögzített, kötetlen, gyors megnyilatkozásokat tanulmányozhat, amelyek – a napilap cikkeinek frissülésével egy időben – folyamatosan frissülnek, bővülnek, ugyanakkor – a Facebook-idővonal jellemzőinek köszönhetően – hosszabb idő elteltével is visszakereshetők, tanulmányozhatók.

A korábbi elemzések tapasztalataiból okulva – amikor is a gyűjtött esetek a tanulmányozott időintervallum nagysága miatt elsősorban példaképpen tudtak szolgálni – jelen elemzés egy (szándékosan) szűkebb időkereten belül megjelent cikkekre és hozzászólásokra fókuszál: a *Magyar Szó Online*-nak 2016. december 13. és december 19. között megjelent azon cikkeit és a hozzájuk fűzött kommenteket elemzi, amelyek feltűntek a napilap Facebook-oldalához tartozó idővonalon. Ezekre a bejegyzésekre jellemző, hogy néhány óránként frissülnek, a hozzájuk fűzött olvasói reakciók pedig folyamatosan bővíthetnek,

módosulhatnak; így elmondható róluk, hogy mind a cikkek szövegei, mind a kapcsolódó hozzászólások jó és bőséges forrásként szolgálhatnak a vizsgálódáshoz. Az elemzett korpusz ilyen módon történő pontosításának köszönhetően tehát részletes és pontosan adatolható kép adható egy kontaktusnyelvi hatásokat vizsgáló szinkrón elemzés keretében; erre tesz kísérletet a jelen tanulmány.

A feldolgozott szövegekben talált kontaktusnyelvi jellemzők terén – elsősorban a szókincsben mutatkozó különbségeknél – az értelmezést segítik még a Nyelvtudományi Intézet Termini Adatbázisa (<http://ht.nytud.hu/htonline>), illetve az ISZ vonatkozó szócikkei is.

A vajdasági magyarnyelv-használat jellemzői

A vajdasági magyar kétnyelvű közösség nyelvhasználatának általános jellemzője, hogy a nyelvhasználók a mindennapi élethelyzetekben a magyar mellett a szerb nyelvet is használják többségében (Göncz 2004), nyelvhasználati szokásaikat tehát egyfelől a nyelvi kontaktusokból eredő szabályosságok, másfelől a kisebbségi helyzet következményeként megjelenő egyéb hatások együttesen befolyásolják.

Ez a kettős hatás eltérést okoz az egynyelvű, többségi helyzetű magyarok nyelvhasználati szokásaihoz képest; tény azonban, hogy a kutatások szerint a különbségek kisebb mértékűek, mint más kétnyelvű magyar beszélőközösségek esetében (vö. Göncz 2004, 143, idézi Sólyom 2012, 32; Kontra 2014, 184).

A megjelenő, kimutatható különbségek között a leginkább relevánsak a következők (Göncz 1999, 2004 és Molnár Csikós 1989, 1998 összefoglalása alapján):

- szókészletbeli eltérések;
- a szórend jellegzetességei;
- a „feminizálás”;
- az analitizáló (széttagoló) hatás;
- a hasonlítóval kapcsolatos változók használata (*-tól/-től* a *-nál/-nél* helyett);
- a *valószínűleg*, *hogy* és a *nyilván*, *hogy* szerkezetek használata;
- az inessivusi *-ban/-ben* változó használata *-ba/-be* alakban;
- a *-t* végű igék tárgyias felszólító alakjának használata kijelentő módban;
- többes szám használata;
- kicsinyítő képzők használata.

Jelen tanulmánynak a témához kapcsolódóan kettős célja van: egyrészt áttekinti, összegyűjti az említett időszakból származó *Magyar Szó Online*-beli cikkekben és a hozzájuk fűzött kommentekben fellelhető, a fent felsorolt releváns kontaktusnyelvi jellemzőket; másrészt egy rövid összehasonlítás keretében visszautal a 2011-es és 2015-ös felmérés vonatkozó adataira, eredményeire is.

A következőkben a tanulmány először sorra veszi és példákkal illusztrálja, hogy a szakirodalomban említett nyelvi különbségek közül melyek találhatók meg a 2016. december 13–19. közötti időszakból származó elemzett cikkek és hozzászólások szövegeiben; ez után az áttekintés után pedig röviden kitér az említett összehasonlításra.

Kontaktusnyelvi jellemzők megjelenése a vizsgált anyagban¹

Szókészletbeli eltérések I.: névszók (főnevek, melléknévek), határozószók, névmások

Sok példa található az ilyen típusú eltérésre az idézett szövegrészekben (1–20. példa). Gyakran előfordul, hogy a magyar szó szerb vagy kifejezetten a Vajdaságban használatos magyar megfelelőjét használják a nyelvhasználók, gyakran toldalékolt alakban.

Az (1)-es példában az *a* névelő megjelenése szokatlan a *hétfő este* alakulat előtt:

(1) Putyin a *hétfő este* közölte, a nagykövet megölése kísérlet volt Moszkva azon törekvésének kisiklatására, hogy Ankarával és Teheránnal közösen megoldást találjon a szíriai válságra.

A (2)-es példában a magyarországi magyarban is használatos, ám meglehetősen archaikus stílusú *reá* névmás jelenik meg a *rá* névmás helyén:

(2) Ennek ellenére sincsen szégyellnivalónk, a VMSZ megőrizte politikai befolyását, pártunknak köztársasági, tartományi és helyi önkormányzati szinten is tekintélye van, képviseli a *reá* szavazók és országának érdekeit – fogalmazott Pásztor.

A (3)-as példában a tájnyelvi *sparhet* szó jelenik meg; érdekes módon a szónak nem a *sparhelt* vagy *sparheld* (ISZ) formája szerepel a cikkben:

¹ Mivel az idézetek forrása minden esetben az alábbi két honlap: <http://www.magyarszo.rs>, illetve <https://www.facebook.com/magyarszo>, a tanulmány főszövege az egyes nyelvi példák esetében külön-külön nem hivatkozik a forrásokra (letöltés ideje: 2016. december 13–19., a példák időben visszafelé haladva szerepelnek a tanulmány szövegében; a sorrendjükben néhány helyen apróbb változtatás történt a logikus csoportosíthatóság érdekében).

(3) Szombaton reggel nyolckor ösztűz minden fegyverből! Fellángolt a bográcsok, az üstök és a rostélyok alatt, a *sparhetok*ban és a kemencékben...

A (4)-es példában megjelenő, szintén tájnyelvi *hatvanháromas* (a magyarországi *hatvanhármás* helyén) a *három* számnév melléknévi alakjaként szerepel a szövegben. Itt kell megemlíteni, hogy a *háromas* alakulat feltűnt már a 2011. évi gyűjtésében is, *tizenháromaska* formában (Sólyom 2012, 40):

(4) Kilencre várták a közelebről érkező vendégeket, akiknek viszont sokat kellett utazniuk a Törökbecse alatti tiszai *hatvanháromasig*, azok már előző nap megérkeztek.

Az (5)-ös példában ismét egy tájnyelvi szót, a 'juhtúró' jelentésű *brindzát* olvashatjuk. Ez a szó Erdélyben, a Felvidéken és Kárpátalján használatos – mutat rá a Termini Adatbázis. Tény azonban, hogy ha megvizsgáljuk a kontextust, amelyben a szó szerepel, egyértelművé válik, hogy „a felvidéki Érsekújvárról érkező” vendégek készítették el ezt az ételt a vajdasági rendezvényen. Ez a helyzet meg is magyarázza a *brindza* szó feltűnését az idézett szövegben:

(5) Visszajáró vendége a rendezvénynek a felvidéki Érsekújvárról érkező Kálnay Gyula és csapata, akik ez alkalommal *brindzás* galuskát főztek, ezután szlovák recept szerint kolbászt készítettek, majd megsütötték.

A (6)-os példa érdekessége, hogy benne megjelenik a *több tízen* alakulat. A magyarországi magyarnyelv-használatban ugyan használatos a *több százan*, *több ezren*, *több tízezren* stb. forma, a *több tízen* azonban nem tipikus; helyette inkább a *több tucatnyian* szokott előfordulni, ha ilyen létszámról van szó:

(6) Ami azonban nemcsak meglepett, hanem meg is nevette, hogy *több tízen* felhívták a városi székhelyű föderális hidrometeorológiai és szeizmológiai intézetet, és jelentették nekik, hogy reng a föld!

A (7)–(20)-as példákban latin eredetű szavak jelennek meg magyar szövegkörnyezetben. A magyarországi magyarnyelv-használatban nem, ritkán vagy nem ilyen jelentésben szoktak előfordulni a kiemelt szavak.

A *donáció*, *donátor* inkább *adományozó* formában (amennyiben emberi szerv adományozásáról van szó, *donor* alakban) jelenik ott meg; az *installáció* pedig gyakran inkább 'kiállítás belső berendezése' (ISZ) jelentésben szerepel.

A *kommasszációval* ('tagosítás, birtokos egy határban lévő birtokainak egyesítése, egy tagban kijelölése') kapcsolatban az ISZ fenti magyarázatában még megjegyzi, hogy régies alakulatnak számít, amelynek használata a magyarországi magyarban igen ritka.

A *projektum*, amely az ISZ meghatározásai szerint 'valamely munkálat vagy tudományos kutatás tervezete/ennek elvégzésére beadott pályázat/ezek

végzése, folyamata’, a magyarországi nyelvhasználatban – a latinus formával ellentétben – inkább az angolos *projekt* formában használatos hasonló jelentésben (megjegyzendő, hogy a *projektumra* a 2015-ös kutatásban is hasonló találatok születtek):

(7) Mint írták, az épület belső részén nagyobb építési munkálatokra került eddig sor, illetve a régi épületrészen az elektromos *installációk* egy részét már beszerelték, a következő fázisban pedig a homlokzat befejezésén, valamint az *installációkon* és a beltéren dolgoznak majd.

(8) Milyen intézkedések, *projektumok* kellenének még az életminőség javításához?

(9) Két fontos *projektumot* emelek ki, az egyik a Bácsgyulafalva és Kerény közötti útszakasz felújítása, a másik pedig a Kupuszina és Monostorszeg közötti útszakasz megépítése.

(10) Jelenleg 4 lakó *objektumban* 299 gondozott él 58 szobában, és 114 dolgozó tevékenykedik az intézetben.

(11) Ugyanakkor elfogadták a mezőgazdasági termelés alatt levő területek azonosítására kidolgozott új rendszert, amely beazonosítja a *kommaszáción* átesett, és a mezőgazdasági termelésre használható területeket.

(12) A külügyminisztérium közleményéből kiderül, hogy Ivica Dačić pekíngi látogatása során, a nemzetközi kapcsolatok kínai és a középkelet-európai szakértőinek találkozásán, a kínai Társadalomtudományok Akadémiáján felhívta a figyelmet, hogy az Öv és út *projektum* mindkét állam számára stratégiai lehetőségeket rejt magában.

(13) Tegnap mutatták be a városházán a *donátorok* jelenlétében a vásártér stratégiai fejlesztési tervét, ami előirányozza többek között műjég- és kajakpálya kiépítését is.

(14) Összértékben majd egymillió dollár értékű kérvényről beszélhetünk, amit önkormányzatunk átadott a *donátoroknak*.

(15) Látszik, hogy ha nagy *projektumokban* gondolkozik az ember, akkor a kisebb *projektumokra* nem jut pénz, a következő ciklusban azonban megfordítjuk a rendszert, és a Reki felújítása után nagyobb figyelmet tudunk szentelni a lakosok mindennapi problémáinak, például a járdák, kátyúk rendezésének.

(16) Állami támogatás a fiatal gazdák *projektumaira*.

(17) Az államfő értékelése szerint a horvát *politikum* versenyt űz abból, hogy miként, milyen eszközökkel és melyikük ártson jobban Szerbiának.

(18) Szemétszállító autó japán *donációból*.

(19) Tegnap Zentán, a városházán ennek a japán *donációnak* a hivatalos átadására került sor Masayoshi Yamatonak, a japán nagykövetség első titkárának, Ceglédi Rudolfnak, Zenta polgármesterének és Bodó Józsefnek, a kommunális vállalat igazgatójának jelenlétében.

(20) Mivel a járműveink 27 évesek, nagyon nehéz az alkatrészek pótlása, úgyhogy nagyon örülünk a japán *donációnak*.

Szókészletbeli eltérések II.: igék, vonzatok

A (21)-es példában a *megakadt lemez* szerkezet helyett *fennakadt lemezről* olvashatunk:

(21) Brüsszelben minden a régi, mintha 2015 óta *fennakadt volna a lemez*.

A (22)–(24)-es példákban a *gondot visel* kifejezés vonzata tűnik fel a magyarországi magyartól (*gondja van valakire/valamire* vagy *gondját viseli valakinek/valaminek*) eltérő, *gondot visel valakiről/valamiről* formában:

(22) Karácsonyi fenyőnek termelt gyökeres fenyőfélék, amennyiben *gondot viselünk róluk*, 20, vagy akár több napig is elviselik a bezárt, otthoni meleget.

(23) Hiszen ha *arról* megfelelő módon *viseltek gondot*, ki lehet ültetni a kertbe, vagy az illetékes parkosítási közvállalat engedélyével akár közterületre is, vagy óvodának, iskolának is oda lehet ajándékozni.

(24) Persze a határozat mentén Szerbia kötelezettséget vállalt arra, hogy *gondot visel a horvát kisebbségről*, nyomatékosította a horvát államfő.

A (25)-ös példában pedig – több *nyugodjon békében* formában megfogalmazott üzenet között – feltűnik egy *nyugodjon békével* alakú is (elképzelhető, hogy ez a forma szerkezetkeveredés révén a templomban hallható *Menjetek békével!* alakulat befolyásoló hatására jött létre):

(25) *Nyugodjon békével* (Facebook-komment).

„Feminizálás”

Göncz Lajos megállapítja, hogy a Kárpát-medencei kétnyelvű magyaroknál feltehetően gyakrabban jelentkeznek úgynevezett feminizáló (*nő* utótagú) foglalkozásnevek, mivel az államnyelvben a nemek grammatikalizálódása zajlott le (Göncz 1999, 156; 2004, 111).

A vizsgált korpuszban – a 2011-ben elemzett szövegekhez hasonlóan, vö. Sólyom 2012, 36–37 – most sem volt található *nő* utótagú foglalkozásnév,

néhány esetben azonban – csakúgy, mint 2011-ben – az *asszony* utótag jelent meg foglalkozások, tisztségek esetében, így a (26)–(27)-es példákban:

(26) A tartományi kormányfő és a zombori *polgármester asszony* a napokban komoly beruházásokat helyezett kilátásba a község területén.

(27) A *miniszter asszony* kitért a rendkívüli légi közlekedés kommerciális jogairól szóló multilaterális megállapodáshoz, amelyet még 1956-ban írt alá 21 állam.

Analitizáló hatás

A Göncz által is említett széttagoló nyelvi megoldások (Göncz 1999, 151–152; 2004, 145–163) közül – a 2011. és a 2015. évi felmérésekhez hasonlóan (vö. Sólyom 2012, 37) – ismét a jelző + jelzett szó típusú szerkezetek tűntek fel. Ezekben az alakulatokban a jelző tipikusan *-i* képzővel létrejött melléknév volt (28–37-es példák):

(28) A CNN Türk hírtelevízió korábban közölte, hogy a támadó *rendőri igazolvánnyal* lépett be a galériába.

(29) A cipősdobozokban tanszerek, *tisztálkodási szerek*, ruhanemű és édeség van elrejtve.

(30) *Szakértői csoportra* van szükség a Đindić-gyilkosság részleteinek felderítésére.

(31) Újként csendült fel és három szólamban egy régi, hatvanas évekbeli szerb, *szerelmi sláger*, a Csillagok fényében (Pod sjajem zvezda).

(32) Ha december eleje, akkor menetrendváltozás hön szeretett *vasúti társaságunknál*.

(33) És ha már jön, csinál is egy kis kavarodást, hisz leginkább a *vasúti társaság*ot éri váratlanul.

(34) Természetesen az elmúlt egy-másfél évben a *támogatási összegek* sokkal nagyobbak voltak összértékben.

(35) A *behozatali tejjel* kapcsolatos védővámokat illetően – amelyeknek a lehetséges eltörlése már egy ideje napirenden van – a miniszter azt mondta, hogy a piaci helyzet ma már sokkal jobb, mint volt akkor, amikor a védővámokat bevezették.

(36) A szerb kormány tavaly júniusban vezetett be 10-től 20 dinárig terjedő védővámot a *behozatali tej* literjére.

(37) Az új járművünket a niši Resor készítette el számunkra a *behozatali Iveco kamion* felépítményére.

Megjegyzendő, hogy a (35)–(37)-es példamondatokban olvasható *behozatali* jelző (a *behozatali tej*, illetve a *behozatali kamion* alakulatok esetében) a magyarországi magyarnyelv-használatban nem szokott előfordulni; ott inkább idegen szóval, *importként* jelenik meg ennek a fogalomnak a megnevezése.

Az inessivusi -ban/-ben változó használata -ba/-be alakban

A *-ba/-be* rag megjelenése a hol? kérdésre válaszoló *-ban/-ben* helyett gyakran megjelenik a magyarországi magyarnyelv-használatban is, elsősorban laza, beszélt nyelvi kommunikációban. Jellemző módon az elemzett korpuszban is azoknak a példáknek az esetében jelent meg (38–39-es példa), amelyek Facebook-kommentként születtek – ilyen szempontból tehát inkább kommunikációs, mint kontaktusnyelvi hatásnak tekinthetők:

(38) Szomorú dolog az ha az útálat győz az *emberekbe*, és a világ *eseményekbe* (Facebook-komment).

(39) Ahogy ő elgondolja, és ne adj Isten nem úgy van,akkor még ő sértődik meg, mint mikor a gyerekre rászólnak az *oviba* (Facebook-komment).

Többes szám használata

A magyar nyelv kedveli a singularisban gondolkodást, amely a nyelvi ökonómia következménye – jegyzi meg a *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések* című könyv (Hegedűs 2004, 222). Az alábbi eseteket hozza fel példaképpen:

a) ha egy tárgy, fogalom stb. többségét valamely eszköz (többséget jelentő névmás, számnév) már jelöli, ezt nem kell még egyszer a főnév többes számával jelölnünk: *könyv – könyvek* de: *két könyv, sok könyv, több könyv*;

b) ha két vagy több, ugyanolyan tárgyról van szó, a magyar inkább egyes számot használ: *Gyerekek, adjátok ide a füzeteket!* – ebben az esetben minden gyereknek van egy-egy külön füzet –, tehát a gyerekek számától függően akár harminc füzetéről is szó lehet. Különösen jellemző az egyes szám használata páros testrészek esetében: *Mosd meg a kezed!* [...];

c) a több hasonló egyedből álló halmazok összességét egyes számmal jelöljük, ha típusról van szó, függetlenül attól, hogy megszámlálható

vagy megszámlálhatatlan tömegről van-e szó: *Kérek egy kiló almát és három körtét. A körtét ne csomagolja be!* (Hegedűs 2004, 222–223).

E jellegzetességek tehát, ha úgy tetszik, a magyar nyelv tipológiai sajátosságából fakadnak.

A fent részletezett, egyesszám-használathoz fűződő jellegzetességekkel szemben Molnár Csikós László és Göncz Lajos is említi, hogy a vajdasági magyar nyelv-használatra jellemző a többes szám használatának kedvelése (Molnár Csikós 1989, 171; Göncz 2004, 128). Ez a 2016. évi korpuszban elsősorban a birtoktöbbsesítő jel használatában jelent meg, csakúgy, mint a 2011. és 2015. évi vizsgálódásban (40–42-es példák, de most akadt többesszám-használat az összes előtag után is, lásd a 43-as példát):

(40) Megnyitóbeszédében emlékeztette a jelenlévőket mindazokra is, akik ma már nincsenek az élők sorában, de akik mind a mai napig az *alkotásaikon* keresztül megosztják velünk a képzőművészet szépségeit.

(41) Több nagy hírügynökség és a hírtelevíziók *oldalain* is közölték a támadás hírért.

(42) A rendőrség elkérte a szomszédos boltok térfigyelő *kameráinak* felvételeit és nyomoz az elkövető után.

(43) Számításaik szerint az *összes* átvett *kérelmek* száma jelenleg megközelíti a 180 ezret.

Összegzés, kitekintés

A 2016 decemberében gyűjtött *Magyar Szó Online*-beli példákról elmondható, hogy sok hasonló típusú, kontaktusnyelvi hatást tükröző nyelvi jellegzetesség található köztük, csakúgy, mint a korábbi években (2011-ben és 2015-ben) elemzett adatok között.

2016-ban is meglehetősen sok példát lehetett találni szókészletbeli eltérésekre; az előző évektől eltérően azonban a mostani korpuszban nőtt az analitizáló (széttagoló) nyelvi hatást mutató példák száma (ezek kizárólag *-i* képzős melléknevet tartalmazó szerkezetek voltak, és igen nagy arányban jelentek meg a vizsgált szövegekben).

Nem akadt azonban példa a mostani korpuszban jelentős szórendi eltérésekre, a hasonlításal kapcsolatos változók használatában tapasztalható különbségekre (*-tól/-től* a *-nál/-nél* helyett), a *valószínűleg*, *hogy* és a *nyilván*, *hogy* szerkezetek használatára, a *t* végű igék tárgyias felszólító alakjának használatára kijelentő módban, illetve kicsinyítő képzők használatára.

Az elmúlt évek tapasztalatait és jelen felmérés eredményeit is figyelembe véve elmondható, hogy a vizsgálódást érdemes folytatni hasonló korpuszon a jövőben is: feltételezhető, hogy ilyen módon egyrészt kialakíthatóvá válik egy, a szakirodalomban felsorakoztatott jellemzőket (típusukat, arányukat) jól reprezentáló korpusz, másfelől az évek múlásával jól követhetővé válnak azok a változások, jellegzetességek, amelyek a XXI. századi online vajdasági magyarnyelv-használatban megjelennek.

Irodalom

- Bene Annamária. 2012. Vajdaság, egyetem, kétnyelvűség. In *A vajdasági magyarok nyelvhasználati szokásairól: Szocio- és pszicholingvisztikai tanulmányok*. 9–27. Becse: Bene Annamária–Lux Color Printing.
- Bódi Zoltán. 1998. Internetes kommunikáció–beszédkommunikáció. In *Beszédkutatás '98: Beszéd, spontán beszéd, beszédkommunikáció*, szerk. Gósy Mária. 178–188. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézete.
- Göncz Lajos. 1999. *A magyar nyelv Jugoszláviában (Vajdaságban)*. Budapest–Újvidék: Osiris Kiadó–Forum Könyvkiadó–MTA Kisebbségkutató Műhely.
- Göncz Lajos. 2004. *A vajdasági magyarság kétnyelvűsége*. Szabadka: MTT Könyvtár 8.
- Hegedűs Rita. 2004. *Magyar nyelvtan: Formák, funkciók összefüggések*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- ISZ = Tolcsvai Nagy Gábor. 2007. *Idegen szavak szótára*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Kontra Miklós. 2014. Néhány különbség a muravidéki és a vajdasági magyar nyelv között. In *Sokszínű nyelvészet–nyelvi sokszínűség a 21. század elején. Írások Kolláth Anna tiszteletére*, szerk. Gróf Annamária–N. Császi Ildikó–Szoták Szilvia. 182–185. Budapest–Alsóőr: Tinta Könyvkiadó–UMIZ–Imre Samu Nyelvi Intézet.
- Molnár Csikós László. 1989. A magyar nyelv helyzete Jugoszláviában. *Magyar Nyelvőr* 113 (2): 162–175.
- Molnár Csikós László. 1998. A középfok melletti *-nál, -nél* ragot helyettesítő *-tól, -től* rag régen és ma. In *Nyelvi változó – nyelvi változás*, szerk. Sándor Klára. 229–234. Szeged: JGYF Kiadó.
- Sólyom Réka. 2012. Vajdasági magyar nyelv és stílus. A vajdasági magyarnyelv-használat sajátosságai napjainkban. *Hungarológiai Közlemények* 13 (1): 31–41.
- Sólyom Réka. Megjelenés előtt. *Kontaktusnyelvi hatások a mai vajdasági magyarnyelv-használatban: egy online napilap cikkeinek és kommentjeinek jellemzői*. (A VI. Dialektológiai Szimpozionon Szombathelyen 2015. szeptember 3-án elhangzott előadás írott változata.)
- Termini Kutatóhálózat. <http://ht.nyud.hu/htonline> (2016. dec. 13–19.)

Internetes források:

<http://www.magyarszo.rs> (2016. dec. 13–19.)

<https://www.facebook.com/magyarszo> (2016. dec. 13–19.)

HUNGARIAN LANGUAGE USE IN THE ARTICLES AND READERS' COMMENTS OF THE DAILY PAPER *MAGYAR SZÓ ONLINE*

The paper analyses the use of Hungarian in the language use of Hungarian speakers living in a bilingual environment in Vojvodina. The corpus of the analysis comprises articles and related comments in the daily paper, *Magyar Szó*, published online between 13th and 19th December 2016. The aim of the analysis is to point out those characteristics that occur due to the effect of language contact (e.g. differences in morphology, vocabulary, and effects of feminization and analytization), and to illustrate them with relevant examples from the corpus. On the one hand, the analysis can be considered as a continuation of the analyses done in 2011 and in 2015, on the other, it is a step further, since connections, agreements, and changes were followed up between the data gained in the earlier years and in 2016.

Keywords: Hungarian language use in Vojvodina, effects of language contact, bilingualism

MAĐARSKI JEZIK U ONLAJN ČLANCIMA VOJVOĐANSKOG DNEVNOG LISTA *MAGYAR SZÓ* I U KOMENTARIMA ČITALACA

Studija analizira savremenu upotrebu vojvođanskog mađarskog jezika u govoru Mađara u bilingvalnom okruženju. Korpus istraživanja čine članci objavljeni od 13. do 19. decembra 2016. godine u onlajn izdanju vojvođanskog dnevnog lista *Magyar Szó* (<http://www.magyarszo.rs>), odnosno komentari čitalaca vezani za pomenute članke. Cilj analize je da se ustanove pojave koje su nastale pod uticajem jezika sredine, kao što su morfološke i leksičke razlike, feminizirani i analitični način izražavanja, sve to ilustrovano relevantnim primerima. Analiza sa jedne strane predstavlja nastavak bavljenja ovom temom između 2011. i 2015. godine, a sa druge strane znači i pomak jer traži povezanost, moguća poklapanja i promene između rezultata dobijenih iz prethodnih godina i svežih onlajn podataka.

Ključne reči: vojvođanski mađarski jezik, kontaktni uticaj jezika sredine, dvojezičnost